

Sprawozdanie stenograficzne

z rozpraw

galicyjskiego Sejmu krajowego.

3. posiedzenie 6. sesyi, VI. peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 4. stycznia 1895.

Treść: Spis petycyj. — Urlopy członków Sejmu Pełesza i Kuilowskiego tudzież posła Trzecieckiego, Wodzickiego, Brykczyńskiego, Romańczuka, Siemiginowskiego, Tarnowskiego Stan. (młodszy) i Zbyszewskiego. — Pierwsze czytanie przedłożenia rządowego z projektem ustawy zmieniającej postanowienia zawarte w tytule I. i III. ustawy krajowej z dnia 2 maja 1873 Nr. 250. Dz. u. kr. i z projektem ustawy, zmieniającej niektóre postanowienia ustawy kraj. z 25. czerwca 1873. Nr. 255. Dz. u. kr. — Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o zarządzie krajowych składów publicznych dla zboża i spirytusu we Lwowie i Krakowie za czas od 1. stycznia do 30. listopada 1894. — Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie zakładania powiatowych i gminnych kas oszczędności na podstawie nowego wzorowego statutu wydanego reskryptem c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych z 19. maja 1892. l. 1139. — Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego z zamknięciem rachunków funduszu krajowego za rok 1893 — Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie zamknięcia rachunków funduszy indemnizacyjnych Galicyi wschodniej, Galicyi zachodniej i Wielkiego Księstwa Krakowskiego za rok 1893. — Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie zamierzonego wydania sprawozdania o wynikach powszechnej Wystawy krajowej we Lwowie w r. 1894. — Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie pokrycia z funduszu krajowego reszty pożyczki bezprocentowej z roku 1889 w kwocie 4166 zł. 65 ct. dłużnej skarbowi Państwa przez powiat bohorodczański z tytułu poręczonej przez fundusz krajowy bezprocentowej pożyczki w kwocie 5000 zł. z r. 1889. — Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego z przedłożeniem sprawozdania Rady szkolnej krajowej o stanie szkół średnich w Galicyi w roku szkolnym 1893/4. — Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego z przedłożeniem sprawozdania Rady szkolnej krajowej o stanie szkół ludowych i seminariów nauczycielskich w Galicyi za rok szkolny 1893/4. — Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie petycyj kilku gmin o niższenie prestacyi na płace nauczycieli. — Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie petycyj trzech nauczycieli szkół ludowych o przyznanie lub podwyższenie emerytury i wdowy po nauczycielu, Waleryi Iwańskiej, o przyznanie pensyi wdowiej — Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie przyznania Szymonowi Wojciechowskiemu, b. stróżowi przy Wydziale krajowym, zaopatrzenia w drodze łaski. — Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o potrzebie sprawienia

nowego kotła parowego dla zakładu obłąkanych w Kulparkowie oraz nowego pokrycia części dachu na głównym budynku tego zakładu. — Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie prośby gminy Łątki dolnej o przyjęcie na fundusz krajowy kwoty 167 zł. 73 ct. tytułem zwrotu kosztów utrzymania nieletniego Jana Jagielskiego w Budapeszcie. — Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie dodatku osobistego dla dra Stanisława Ponikły, dyrektora szpitala św. Łazarza w Krakowie. — Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego z przedłożeniem preliminarzy galic. funduszu propinacyjnego na r. 1895. — Pierwsze czytanie wniosku posła Barwińskiego o utworzenie osobnego gimnazjum państwowego w Przemyślu z językiem wykładowym ruskim. — Pierwsze czytanie wniosku posła Merunowicza w sprawie kredytu hipotecznego w Banku krajowym dla mniejszych posiadłości gruntowych. — Ukonstytuowanie się komisji bankowej. — Wniosek p. Olpińskiego o zapomogę głodową dla zniszczonej gradem ludności pow. trembowski. — Zapowiedź 4. posiedzenia.

Początek posiedzenia o godz. 11. minut 35 przed południem.

Przewodniczący: JE. Eustachy ks. Sanguszko, Marszałek krajowy.

Ze strony rządu: JE. Dr. Kazimierz hr. Badeni, c. k. Namiestnik i Włodzimierz hr. Łoś, Radca Dworu.

Sekretarze pp.: Barwiński, Dr. Paszkowski i Duklan Słonecki.

Obecnych posłów 79.

Marszałek. Komplet jest, posiedzenie otwieram. Protokoły z pierwszego i drugiego posiedzenia uważam za przyjęte, albowiem nie wniesiono przeciw nim żadnych zarzutów. Upraszam p. sekretarza Słoneckiego o odczytanie spisu petycji.

Sekretarz p. Duklan Słonecki (czyta):

Spis petycji,
wniesionych do Sejmu po dzień 4. stycznia 1895.

60. L. s. 102. Wydział powiatowy w Jaśle, przez p. Palcha, z poparciem petycji Wydziału pow. w Jarosławiu, o uwolnienie od opłat pocztowych korespondencji urzędowych — do komisji administracyjnej.
61. L. s. 103. Tenże sam, przez tegoż posła, z poparciem petycji Wydziału powiatowego w Gródku, w sprawie jak wyżej — do komisji administracyjnej.
62. L. s. 104. Gminy Kamyk, Wola wieruszcka, Chrystowa, przez p. Potoczka, o połączenie obszarów dworskich z gminami w myśl wniosku p. Potoczka — do komisji gminnej.
63. L. s. 105. Mieszkańcy powiatów nizańskiego, łańcuckiego, tarnobrzeskiego i kolbuszowskiego, przez tegoż posła, o ustanowienie rewirów bydłych w każdej gminie — do komisji gospodarstwa krajowego.
64. L. s. 106. Gmina Bielany, przez tegoż posła, o połączenie obszarów dworskich z gminami

w myśl wniosku p. Potoczka — do komisji gminnej.

65. L. s. 107. Gmina Dembno, przez tegoż posła, o połączenie obszarów dworskich z gminami — do komisji gminnej.
66. L. s. 108. Gmina Chrzastowice, przez tegoż posła, jak wyżej — do komisji gminnej.
67. L. s. 109. Gmina Gorliczyna, przez tegoż posła, jak wyżej — do komisji gminnej.
68. L. s. 110. Gmina Dembno, przez tegoż posła, w sprawie wyborów bezpośrednich — do komisji administracyjnej.
69. L. s. 111. Mieszkańcy kolonii Hołosków, przez p. Potoczka, o utworzenie oddzielnej gminy pod nazwą: „Dobra Wola“ do komisji administracyjnej.
70. L. s. 112. Gmina Krausów, przez tegoż posła, o datek na ukończenie budowy szkoły — do komisji budżetowej.
71. L. s. 113. Gminy: Szczawnica wyżna i niżna, Szlachtowa, Jaworek, Biała Woda i Czarna Woda, przez p. Potoczka, o zniesienie myta mostowego na Dunajcu pobieranego od przechodniów — do komisji drogowej.
72. L. s. 114. Gmina Przydonia Glinnik, przez tegoż posła, o zmniejszenie datku na cele szkolne — do komisji budżetowej.
73. L. s. 115. Gminy: Barcice, Przysietnica, Wola krogulecka i Sucha Struga, przez tegoż posła, o zmianę ustawy łowieckiej po myśli wniosku p. Potoczka — do komisji administracyjnej.
74. L. s. 116. Gmina Świniarsko, przez tegoż posła, jak wyżej — do komisji administracyjnej.
75. L. s. 117. Gmina Pólrzyczki, przez tegoż posła, jak wyżej — do komisji administracyjnej.
76. L. s. 118. Gmina Nowawieś Czudecka, przez tegoż posła, jak wyżej — do komisji administracyjnej.
77. L. s. 119. Gmina Marcyporęba, przez tegoż

- posła, jak wyżej — do komisji administracyjnej.
78. L. s. 120. Gmina Kupienin, przez tegoż posła, jak wyżej — do komisji administracyjnej.
 79. L. s. 121. Gmina Grzegorzówka, przez tegoż posła, jak wyżej — do komisji administracyjnej.
 80. L. s. 122. Gmina Jarocin, przez tegoż posła, jak wyżej — do komisji administracyjnej.
 81. L. s. 123. Gmina Szyperki, przez tegoż posła, jak wyżej — do komisji administracyjnej.
 82. L. s. 124. Gminy: Kamyk, Wola wieruszycka i Chrostowa, przez tegoż posła, jak wyżej — do komisji administracyjnej.
 83. L. s. 125. Gmina Szczawnica wyżna, przez tegoż posła, jak wyżej — do komisji administracyjnej.
 84. L. s. 126. Gmina Połom duży, przez tegoż posła, jak wyżej — do komisji administracyjnej.
 85. L. s. 127. Gmina Uszew, przez p. Potoczka, o zmianę ustawy łowieckiej po myśli wniosku posła Potoczka — do komisji administracyjnej.
 86. L. s. 128. Gmina Krościenko niżne, przez tegoż posła, jak wyżej — do komisji administracyjnej.
 87. L. s. 129. Gmina Podegrodzie i 12 gmin okolicznych, przez tegoż posła, jak wyżej — do komisji administracyjnej.
 88. L. s. 130. Gmina Rzeszotowy, przez tegoż posła, jak wyżej — do komisji administracyjnej.
 89. L. s. 131. Gminy Bukowina, Glinianka, Bielinię, Wulka bielińska i Bieliny, przez tegoż posła, jak wyżej — do komisji administracyjnej.
 90. L. s. 132. Gmina Dąbrówka, przez tegoż posła, jak wyżej — do komisji administracyjnej.
 91. L. s. 133. Gmina Rożnów, przez tegoż posła, jak wyżej — do komisji administracyjnej.
 92. L. s. 134. Gmina Koniuszowa, przez tegoż posła, jak wyżej — do komisji administracyjnej.
 93. L. s. 135. Gmina Niedźwiada, przez tegoż posła, jak wyżej — do komisji administracyjnej.
 94. L. s. 136. Gmina Borki, przez tegoż posła, jak wyżej — do komisji administracyjnej.
 95. L. s. 137. Gminy: Siedlce, Miłkowa, Li-brantowa i Janczowa, przez tegoż posła, jak wyżej — do komisji administracyjnej.
 96. L. s. 138. Gminy: Krasne Potockie, Chomranice, Marcinkowice i Klęczany, przez tegoż posła, jak wyżej — do komisji administracyjnej.
 97. L. s. 139. Gmina Wola Batorska, przez tegoż posła, jak wyżej — do komisji administracyjnej.
 98. L. s. 140. Gmina Bolesław, przez p. Potoczka, o zmianę ustawy łowieckiej po myśli wniosku posła Potoczka — do komisji administracyjnej.
 99. L. s. 141. Gmina Krasne-Lasocice, przez tegoż posła, jak wyżej — do komisji administracyjnej.
 100. L. s. 142. Gmina Głupia, przez tegoż posła, jak wyżej — do komisji administracyjnej.
 101. L. s. 143. Gmina Dembno, przez tegoż posła, jak wyżej — do komisji administracyjnej.
 102. L. s. 144. Gmina Strusów, przez p. Olpińskiego, jak wyżej — do komisji administracyjnej.
 103. L. s. 145. Gminy: Podciemne, Kuhajów, Zagórze i Wołków, przez p. Merunowicza, o wyłączenie ich z okręgu sądu powiatowego w Winnikach, a przydzielenie do sądu we Lwowie — do komisji prawniczej.
 104. L. s. 146. Gmina Tołszczów, przez p. Merunowicza, o przyjęcie na fundusz krajowy kosztów utrzymania Matrony Zubatej w zakładzie dla nieuleczalnych w kwocie 145 zł. 41 ct. — do komisji budżetowej.
 105. L. s. 147. Gmina Bodnarów, przez p. Huryka, o zapomogę na budowę nowej szkoły — do komisji budżetowej.
 106. L. s. 148. Gmina Żelazówka, przez p. Męcińskiego, o wydzielenie jej z okręgu sądowego w Żabnie, o przydzielenie do Dąbrowy — do komisji prawniczej.
 107. L. s. 149. Gmina w Bolesławiu, przez p. Męcińskiego, o przyjęcie kosztów szupasowych w kwocie 26 zł. 30 ct. na fundusz krajowy, przypadających jej za Franciszka Młinza — do komisji budżetowej.
 108. L. s. 150. Gmina Chyrów, przez p. Bielańskiego, o otwarcie nowego c. k. sądu powiatowego w Chyrowie i przydzielenie tego okręgu sądowego do c. k. Starostwa w Dobromilu — do komisji prawniczej.
 109. L. s. 151. Gmina Kościelniki i Kropielniki, przez p. Albina Rayskiego, o zapomogę, względnie bezprocentową pożyczkę dla mieszkańców, dotkniętych nieurodzajem — do komisji budżetowej.
 110. L. s. 152. Gmina Karłów, przez p. Hamoraka, o przyłączenie gruntów, położonych na terytorium Uście do gminy Karłów — do komisji petycyjnej.

111. L. s. 153. Gmina Ostrów, przez p. Antoniewicza, o zniesienie względnie zniesienie myta drogowego — do komisji drogowej.
112. L. s. 154. Gmina Smuchów, przez p. Romańczuka, o wyłączenie jej ze związku szkolnego w Młyniskach, a utworzenie nowej szkoły w Smuchowie — do komisji szkolnej.
113. L. s. 156. Wydział Towarzystwa „Bursy im. T. Kościuszki“ w Nowym Sączu, przez p. Gustawa Romera, o zasiłek na dokończenie budowy gmachu „Bursy“ — do komisji budżetowej.
114. L. s. 157. Huculska Spółka przemysłowa w Kołomyi, przez p. Okuniewskiego o jednoroczną zapomogę w kwocie 400 zł. na pokrycie niedoboru naukowego warsztatu dla wyrobów z drzewa — do komisji przemysłowej.
115. L. s. 158. Konwent OO. Dominikanów w Krakowie, przez p. Zolla i Tarnowskiego jun., o subwencyę w kwocie 4.400 zł. na odrestaurowanie starożytnych gotyckich krużganków — do komisji budżetowej.
116. L. s. 159. Wydział Towarzystwa „Bursy św. Jana Chrzciciela“ w Drohobyczu, przez p. Barwińskiego, o zapomogę 500 zł. na utrzymanie uczniów — do komisji budżetowej.
117. L. s. 160. Wydział Bursy gimnazjalnej im. ś. p. ks. Feliksa Dymnickiego w Rzeszowie, przez p. Adama Jędrzejowicza, o subwencyę — do komisji budżetowej.
118. L. s. 161. Przełożona Zgromadzenia St. Nazaretanek w Krakowie, przez p. Zolla, o stałą subwencyę dla Internatu panien, uczęszczających do seminarium nauczycielskiego — do komisji budżetowej.
119. L. s. 162. Jan Nejdoch, gr. kat. proboszcz w Niepowicach, przez p. Romańczuka, o zapomogę z powodu wylewów wyrządzonych na jego gruntach — do komisji budżetowej.
120. L. s. 163. Jakób Nabak, kierujący nauczyciel przy szkole w Wietlinie, przez pośła Sawczaka, o dodatkowe wliczenie mu lat służby nauczycielskiej — do komisji szkolnej.
121. L. s. 164. Aleksander Jarończyk, nauczyciel w Chomranicach, przez p. Potoczka, o przyznanie mu dodatku miejscowego — do komisji szkolnej.
122. L. s. 165. Nauczycielstwo okręgu trembowski, przez p. Olpińskiego, o zmniejszenie lat służby do emerytury, zrównanie płac z urzędnikami państwowymi trzech ostatnich klas, polepszenie pensji wdowiej i t. p. — do komisji szkolnej.
123. L. s. 166. Emil Wiszomirski, nauczyciel przy szkole ludowej w Nowoszynie, przez p. Witosławskiego, o wliczenie lat służby w zawodzie nauczycielskim od dnia 1. września 1874 — do komisji szkolnej.
124. L. s. 167. Antoni Mroczkowski, nauczyciel w Zagórz, przez p. Merunowicza, o wliczenie 7 lat, spędzonych w zawodzie nauczycielskim przed złożeniem egzaminu — do komisji szkolnej.
125. L. s. 168. Marya Niedzielska, nauczycielka przy 3-klasowej szkole w Liszkach, przez p. Paszkowskiego, o podwyższenie płacy — do komisji szkolnej.
126. L. s. 169. Stanisław Niedzielski, nauczyciel w Liszkach, przez tegoż pośła, jak wyżej — do komisji szkolnej.
127. L. s. 170. Janina Kochówna, nauczycielka w Liszkach, przez tegoż pośła, jak wyżej — do komisji szkolnej.
128. L. s. 171. Grzegorz Sądowy, nauczyciel ludowy z Podlesia, przez p. Barwińskiego, o dożywotnie zaopatrzenie — do komisji szkolnej.
129. L. s. 172. Jan Fałowicz, nauczyciel w Kamiennej, przez p. Barwińskiego, o zapomogę — do komisji budżetowej.
130. L. s. 173. Jan Hołubowicz, emerytowany kierujący nauczyciel przy szkole męskiej w Stryju, przez p. Fruchtmana, o przyznanie mu dalszych dwóch dodatków pięcioletnich — do komisji szkolnej.
131. L. s. 174. Jan Wasung, kierujący nauczyciel przy szkole ludowej w Błażowej, przez p. Adama Jędrzejowicza, o podwyższenie płacy — do komisji szkolnej.
132. L. s. 175. Nauczyciele i nauczycielki przy szkołach ludowych w Jasle, przez p. Palcha, o przeniesienie miasta Jasła do kategorii plac nauczycielskich klasy II. — do komisji szkolnej.
133. L. s. 176. Piotr Żegiestowski, emerytowany kierujący nauczyciel szkoły ludowej w Krowodrzy, zamieszkały w Krakowie, przez p. Zolla o przyznanie mu w drodze łaski emerytury w kwocie 850 złr. — do komisji szkolnej.
134. L. s. 177. Hyk Atanazy, nauczyciel przy szkole ludowej w Bolestraszcach, przez p. Zolla o wliczenie mu lat służby, spędzonych w zawodzie nauczycielskim przy szkole w Wysocku — do komisji szkolnej.
135. L. s. 178. Nauczyciele i nauczycielki okręgu szkolnego rudeckiego, przez p. Albina Rayskiego o polepszenie ich bytu, zaopatrzenie wdów i sierót po nauczycielach i zniesienie lat służby — do komisji szkolnej.

136. L. s. 179. Profesorowie Uniwersytetu lwowskiego Dr. Balzer i Dr. Abraham, tudzież uniwersytetu krakowskiego Dr. Piekosiński i Dr. Ulanowski, przez p. Chrzanowskiego i Paszkowskiego o subwencyę na wydawnictwo starodawnych pomników prawa polskiego — do komisji budżetowej.
137. L. s. 180. Piotr Koczyndyk, emerytowany nauczyciel ludowy w Zamarstynowie, przez p. Barwińskiego o dożywotni dodatek do płacy emerytalnej — do komisji szkolnej.
138. L. s. 181. Seweryn Gudzio, emerytowany nauczyciel, zamieszkały w Przemyślu, przez p. Antoniewicza o podwyższenie płacy emerytalnej — do komisji szkolnej.
139. L. s. 183. Franciszka Tarnawiecka, wdowa po śp. Józefie Tarnawieckim, dyrektorze szkoły ludowej w Przemyślawach, przez p. Okuniewskiego o jednorazową zapomogę — do komisji budżetowej.
140. L. s. 184. Klementyna Bihunowa, zamieszkała w Kołomyi, wdowa po śp. Janie Bihunie, nauczycielu ludowym, przez tegoż posła, o zapomogę — do komisji budżetowej.
141. L. s. 185. Joanna i Leontyna Sapałaczyńskie, siostry ś. p. Roberta, rewidenta rachunkowego przy Wydziale krajowym, zamieszkałe we Lwowie, przez p. Sawczaka o stały dar z łaski — do komisji budżetowej.
142. L. s. 186. Olimpia Rubacha, wdowa po nauczycielu, zamieszkała we Lwowie, przez p. Merunowicza, o zaopatrzenie — do komisji budżetowej.
143. L. s. 187. Józef Kante, były dyetaryusz c. k. Namiestnictwa, zamieszkały we Lwowie, przez p. Popowskiego, o zapomogę — do komisji budżetowej.
144. L. s. 188. Cyryła Płoszczak, sierota po nauczycielu ludowym, zamieszkała w Mikołajowie, przez p. Kowalskiego, o stałe wsparcie — do komisji budżetowej.
145. L. s. 189. Rogulska Petronela, wdowa po nauczycielu, zamieszkała w Krasnem, przez p. Rożankowskiego, o wsparcie — do komisji budżetowej.
146. L. s. 190. Marya Tygier we Wiedniu, przez p. Dworskiego, o subwencyę dla córki jej Sylwii na kształcenie się w spiewie — do komisji budżetowej.
147. L. s. 191. Wanda Dziubińska, wdowa po śp. Justynie Dziubińskim, praktykancie rachunkowym Wydziału krajowego, zamieszkała we Lwowie, przez p. Goldmana o dar z łaski — do komisji budżetowej.
148. L. s. 192. Emilia Junosza Grochowska, była prywatna nauczycielka, zamieszkała w Kra-
- kowie, przez p. Zolla, o wsparcie — do komisji budżetowej.
149. L. s. 193. Rozalia Piotrowska, wdowa po dyetaryuszu rachunkowym Wydziału krajowego, przez p. Albina Rayskiego, o dar z łaski — do komisji budżetowej.
150. L. s. 194. Tomasz Kramarczyk, gospodarz z Osieka, przez p. Kramarczyka, o przyjęcie kosztów leczenia jego sługi na fundusz krajowy — do komisji budżetowej.
151. L. s. 195. Ludwik Pelczar, były nauczyciel, zamieszkały w Klimkówce, przez p. Jana Duklana Słoneckiego, o dożywotnią zapomogę — do komisji budżetowej.
152. L. s. 198. Zarząd Towarzystwa Kolonii wakacyjnych dla dziewcząt we Lwowie, przez posła Chamca, o subwencyę w kwocie 1000 zł. oraz o jednorazowy datek w kwocie 3000 zł. na wybudowanie domu własnego — do komisji budżetowej.
153. L. s. 199. Wydział galicyjskiego Towarzystwa ochrony zwierząt, przez p. Marchwickiego o subwencyę na wydawanie miesięcznika tegoż Towarzystwa — do komisji budżetowej.
154. L. s. 200. Onufry Nesterak, nauczyciel przy szkole ludowej w Wojkowej, przez p. Sawczaka, o przyznanie drugiego dodatku pięcioletniego — do komisji szkolnej.
155. L. s. 201. Gmina miasta Makowa, przez p. Popowskiego o zezwolenie poboru opłat od napojów spirytusowych. piwa i miodu — do Wydziału krajowego, jako komisji.
156. L. s. 202. Wydział spółki wodnej w Oleksku, przez p. Pilata, o niższenie stopy procentowej do 3 a najwyżej do 4% od pożyczek zaciąganych z funduszu melioracyjnego — do komisji gospodarstwa krajowego.
157. L. s. 203. I. krajowa lecznicza kolonia w Rymanowie, przez p. Stanisława Badeniego, o zapomogę na dokończenie budowy — do komisji budżetowej.
158. L. s. 204. Stowarzyszenie rękodzielników „Gwiazda“ w Zaleszczykach, przez posła Chamca, o zasiłek — do komisji budżetowej.
159. L. s. 205. Towarzystwo panien Ekonomek, mające opiekę nad Ochronką w Tarnopolu, przez p. Hoszarda, o zasiłek na cel budowy nowej Ochronki — do komisji budżetowej.
160. L. s. 206. Wydział „Bursy Św. Michała Archaniola“ w Kołomyi, przez p. Okuniewskiego, o zapomogę — do komisji budżetowej.

161. L. s. 207. Wydział Towarzystwa „Szkalna pomiecz“ w Kołomyi, przez tegoż posła, jak wyżej — do kom. budżetowej.
162. L. s. 208. Zarząd główny Towarzystwa pedagogicznego we Lwowie, przez p. Czartoryskiego, o zrównanie płac nauczycieli szkół ludowych z płacami trzech najniższych rang urzędników państwowych — do komisji szkolnej.
163. L. s. 209. C. k. Inspektorowie szkolni okręgowi, przez p. Stanisława Badeniego, o zwrot uiszczonych wkładek na rzecz krajowego funduszu szkolnego emerytalnego — do komisji petycyjnej.
164. L. s. 210. Nauczyciele szkoły wydziałowej w Sokalu, przez posła Stanisława Badeniego, o podwyższenie płacy i dodatków pięcioletnich — do komisji szkolnej.
165. L. s. 211. Julian Doliński, nauczyciel w Markopolu, przez p. Stanisława Badeniego, o zapomogę — do komisji budżetowej.
166. L. s. 212. Paweł Medwid, emerytowany nauczyciel z Nowosiołek, przez tegoż posła, o policzenie wszystkich lat spędzonych w zawodzie nauczycielskim i podwyższenie emerytury — do komisji szkolnej.
167. L. s. 213. Emilia Sternalowa, wdowa po adjunkcie kas. Wydziału kraj. zamieszkała we Lwowie, przez tegoż posła, o jednorazowy zasiłek na kształcenie córki — do komisji budżetowej.
168. L. s. 214. Gabryel Medycki, gr. kat. paroch w Słobodzie i gmina tejże miejscowości, przez posła Sawczaka, o opust w podatkach z powodu zniszczonych zasiewów przez myszy — do komisji podatkowej.
169. L. s. 215. Stanisław Weryha Darowski, emeryt. konduktor dróg krajowych, przez posła Stanisława Badeniego, o udzielenie zapomogi na koszt kuracyi — do komisji budżetowej.
170. L. s. 216. Wanda Radkiewicz we Lwowie, przez posła Sawczaka, o subwencyę na kształcenie się w śpiewie — do komisji budżetowej.
171. L. s. 217. Hersch Salater, nauczyciel religii mojżeszowej w Brzeżanach, przez posła Sawczaka, o uwolnienie go od wykazania się kwalifikacyą w myśl §. 3. ustawy z d. 1. grudnia 1889 Nr. 71. Dz. u. i rozp. kraj. i o stabilizacyę — do komisji szkolnej.
172. L. s. 218. Gmina Węglówka, przez posła Albina Rayskiego, o zapomogę na ukończenie budowy i urządzenie kościółka — do komisji budżetowej.
173. L. s. 234. Wydział powiatowy w Rudkach, przez posła Albina Rayskiego, o przyjęcie na fundusz krajowy kosztów utrzymania Breindli Hartfeld, należących się magistratowi od gminy Chiszewice — do komisji budżetowej.
174. L. 235. Tenże, przez tegoż posła o zmianę przepisu §. 11. c. k. Ministerstwa Skarbu z dnia 5. maja 1850 Nr. 181. Dz. ust. p. w sprawie ulg przy przeniesieniach własności, nie przenoszących wartości 1000 zł. w. a. do komisji podatkowej.
175. L. s. 236. Tenże, przez tegoż posła, o uchwalenie, ażeby grzywny nakładane przez Wydział powiatowy, były egzekwowane przez c. k. Starostwo do dni 30., oraz aby egzekucya była przeprowadzana oddzielnie — do komisji petycyjnej.
176. L. s. 237. Gminy Głów i 9 okolicznych, przez posła Rutowskiego, o przyspieszenie obwałowania lewego brzegu Dunajca — do komisji gospodarstwa krajowego.
177. L. s. 238. Dyrekcyja galic. Stowarzyszenia opieki nad uwolnionymi więźniami we Lwowie, przez posła Goldmanna, o zasiłek — do komisji budżetowej.
178. L. s. 239. Joanna Chrzanowska, wdowa po ś. p. Mieczysławie, wicedyrektorze oddziału rachunkowego Wydziału krajowego, przez tegoż posła, o podwyższenie pensyi wdowiej — do komisji budżetowej.
179. L. s. 240. Ema Raab, uczennica szkoły śpiewu w Dreźnie, przez tegoż posła, o jednorazową subwencyę na ukończenie kształcenia się w śpiewie — do komisji budżetowej.
180. L. s. 241. Józefa Orzechowska, wdowa po rewidencie rachun. Wydziału kraj. zamieszkała we Lwowie, przez posła Sawczaka, o zapomogę — do komisji budżetowej.
181. L. s. 242. Stanisław Jaremkiewicz we Lwowie, przez posła Rutowskiego, o spowodowanie przyjęcia go napowrót do zakładu Drohowskiego z powodu podeszłego wieku — do komisji petycyjnej.
182. L. s. 243. Oddział Towarzystwa pedagogicznego w Stryju, przez posła Czartoryskiego, o zrównanie płac nauczycieli z płacą trzech najniższych rang urzędników państwowych, zniżenie lat służby i podwyższenie zaopatrzenia dla wdów — do komisji szkolnej.
183. L. s. 244. Nauczyciele szkół ludowych w Stryju, przez tegoż posła, o zrównanie ich pod względem płacy z miastami Drohobyczem i Samborem — do komisji szkolnej.
184. L. s. 245. Julian Cudziejewicz we Lwowie, przez posła Marchwickiego, o zapomogę na kształcenie się w śpiewie operowym — do komisji budżetowej.

Marszałek. Zawiadami Wysoką Izbę, że biskup Pełesz z powodu zajęć urzędowych i świąt, przybędzie na posiedzenia sejmowe do-

piero w połowie stycznia; dalej, iż ks. biskup Kułowski z powodu dycecezyalnych zajęć nie weźmie udziału w obradach sejmowych.

Urlopów udzieliłem: posłowi Trzeciekiemu na dzień dzisiejszy, posłowi Antoniemu hr. Wodzickiemu na jeden dzień, posłowi Siemieginowskiemu na 4 dni; posłowi Brykczyńskiemu na jeden dzień. Poseł Romańczuk zawiadomił mnie, że iż z powodu niedyspozycyi nie przybędzie dzisiaj na posiedzenie.

Wreszcie są prośby o dłuższe urlopy. Poseł Stanisław hr. Tarnowski (junior), z powodu nadwątłego zdrowia nie będzie mógł aż do końca stycznia brać udziału w obradach sejmowych. Poseł Zbyszewski prosił o urlop na dni 14. Kto się z udzieleniem tych dwóch ostatnich urlopów zgadza, zechce rękę podnieść! (Większość). Przyjęto.

Przystępujemy do porządku dziennego punkt 1. (czyta):

Pierwsze czytanie przedłożenia rządowego z projektem ustawy zmieniającej postanowienia zawarte w tytule I i III. ustawy krajowej z d. 2. maja 1873 Nr. 250. Dz. u. kr. i z projektem ustawy, zmieniającej niektóre postanowienia ustawy kraj. z dnia 25. czerwca 1873. Nr. 255. Dz. u. kr. (Aleg. 13.).

— Sekretarz p. Słonecki. Wnoszę odesłanie tego przedłożenia do komisji szkolnej.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje wniosek, aby odesłać to przedłożenie do komisji szkolnej, zechce rękę podnieść. (Większość). Wniosek jest przyjęty.

Punkt 2. (czyta):

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o zarządzie krajowych składów publicznych dla zboża i spirytusu we Lwowie i Krakowie za czas od 1. stycznia do 30. listopada 1894. (Aleg. 14.).

Sprawozdawca p. Wereszczyński ma głos.

Sprawozdawca poseł Wereszczyński (czyta):

Sprawozdanie Wydziału krajowego o zarządzie krajowych składów publicznych dla zboża i spirytusu we Lwowie i Krakowie za czas od 1. stycznia do 30. listopada 1894.

Wydział krajowy wnosi, Wysoki Sejm raczy odesłać to sprawozdanie do komisji gospodarstwa krajowego celem załatwienia.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje ten wniosek, aby odesłać to sprawozdanie do komisji gospodarstwa krajowego, zechce rękę podnieść. (Większość). Wniosek jest przyjęty.

Punkt 3. (czyta):

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie zakładania powiatowych i gminnych kas oszczędności na podstawie nowego wzorowego statutu wydanego reskryptem c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych z 19. maja 1892. l. 1139. (Aleg. 15.).

Sprawozdawca poseł Wereszczyński ma głos.

Sprawozdawca poseł Wereszczyński (czyta):

Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zakładania powiatowych i gminnych kas oszczędności na podstawie nowego wzorowego statutu wydanego reskryptem c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych z 19. maja 1892. l. 1.139.

Pod względem formalnym wnoszę, raczy Wysoka Izba odesłać to sprawozdanie do załatwienia komisji administracyjnej.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (Większość). Wniosek jest przyjęty.

Punkt 4. (czyta):

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego z zamknięciem rachunków funduszu krajowego za rok 1893. (Aleg. 16.).

Sprawozdawca poseł Romanowicz ma głos.

Sprawozdawca p. Romanowicz (czyta):

Sprawozdanie Wydziału krajowego z zamknięciem rachunków funduszu krajowego za rok 1893.

Wydział krajowy wnosi, Wysoki Sejm raczy odesłać to sprawozdanie do komisji budżetowej.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (Większość). Wniosek jest przyjęty.

Punkt 5. (czyta):

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie zamknięcia rachunków funduszy indemnizacyjnych Galicyi wschodniej, Galicyi zachodniej i Wielkiego Księstwa Krakowskiego za rok 1893. (Aleg. 17.).

Sprawozdawca poseł Romanowicz ma głos.

Sprawozdawca p. Romanowicz (czyta):

Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zamknięcia rachunków funduszy indemnizacyjnych Galicyi wschodniej, Galicyi zachodniej i Wielkiego Księstwa Krakowskiego za rok 1893.

Wydział krajowy wnosi: Wysoki Sejm raczy odesłać to sprawozdanie do komisji budżetowej.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (Większość.)

Punkt 6. (czyta):

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie zamierzonego wydania sprawozdania o wynikach powszechnej Wystawy krajowej we Lwowie w r. 1894. (Aleg. 18.)

Sprawozdawca p. Romanowicz ma głos.
Sprawozdawca p. Romanowicz (czyta):

Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zamierzonego wydania sprawozdania o wynikach powszechnej Wystawy krajowej we Lwowie w r. 1894.

Wydział krajowy wnosi: Wysoki Sejm raczy odesłać to sprawozdanie do komisji budżetowej.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (Większość.) Jest przyjęty. Punkt 7 (czyta):

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie pokrycia z funduszu krajowego reszty pożyczki bezprocentowej z roku 1889 w kwocie 4.166 zł. 65 ct. dłużnej skarbowi Państwa przez powiat bohorodeczański z tytułu poręczonej przez fundusz krajowy bezprocentowej pożyczki w kwocie 5.000 zł. z r. 1889. (Aleg. 19.)

Sprawozdawca p. Romanowicz ma głos.

Sprawozdawca p. Romanowicz (czyta):

Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie pokrycia z funduszu krajowego reszty pożyczki bezprocentowej z roku 1889 w kwocie 4.166 zł. 65 ct. dłużnej skarbowi Państwa przez powiat bohorodeczański z tytułu poręczonej przez fundusz krajowy bezprocentowej pożyczki w kwocie 5.000 zł. z r. 1889.

Wydział krajowy wnosi: Wysoki Sejm raczy odesłać to sprawozdanie do komisji budżetowej.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (Większość.) Jest przyjęty. Punkt 8 (czyta):

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego z przedłożeniem sprawozdania Rady szkolnej krajowej o stanie szkół średnich w Galicyi w roku szkolnym 1893/4 (Aleg. 20.)

Sprawozdawca p. Chamiec ma głos.

Sprawozdawca p. Chamiec (czyta):

Sprawozdanie Wydziału krajowego z przedłożeniem sprawozdania Rady szkolnej krajowej o stanie szkół średnich w Galicyi w roku szkolnym 1893/4.

Wydział krajowy wnosi: Wysoki Sejm raczy odesłać to sprawozdanie do komisji szkolnej.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje ten wniosek,

zechce rękę podnieść. (Większość.) Jest przyjęty Punkt 9 (czyta):

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego z przedłożeniem sprawozdania Rady szkolnej krajowej o stanie szkół ludowych i seminariów nauczycielskich w Galicyi za rok szkolny 1893/4. (Aleg. 21.)

Sprawozdawca p. Chamiec ma głos.

Sprawozdawca p. Chamiec. Wnoszę, Wysoki Sejm raczy odesłać to sprawozdanie do komisji szkolnej.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (Większość.) Jest przyjęty. Punkt 10 (czyta):

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie petycyj kilku gmin o zniesienie prestacyi na płace nauczycieli. (Aleg. 22.)

Sprawozdawca p. Chamiec ma głos.

Sprawozdawca p. Chamiec. Stawiam wniosek, aby ten przedmiot odesłać do komisji budżetowej.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (Większość.) Jest przyjęty. Punkt 11 (czyta):

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie petycyj trzech nauczycieli szkół ludowych o przyznanie lub podwyższenie emerytury i wdowy po nauczycielu, Waleryi Iwańskiej, o przyznanie pensyi wdowie. (Aleg. 23.)

Sprawozdawca p. Chamiec ma głos

Sprawozdawca p. Chamiec. Stawiam wniosek, aby ten przedmiot odesłać do komisji budżetowej.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (Większość.) Jest przyjęty. Punkt 12 (czyta):

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie przyznania Szymonowi Wojciechowskiemu, b stróżowi przy Wydziale krajowym zaopatrzenia w drodze łaski. (Aleg. 24.)

Sprawozdawca p. Chamiec ma głos.

Sprawozdawca p. Chamiec. Wnoszę, by ten przedmiot przekazać komisji budżetowej do załatwienia.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (Większość.) Jest przyjęty. Punkt 13 (czyta):

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o potrzebie sprawienia nowego kotła parowego dla zakładu obłąkanych w Kulparkowie oraz nowego pokrycia części dachu na głównym budynku tego Zakładu. **(Aleg. 25.)**

Sprawozdawca p. Hoszard ma głos.

Sprawozdawca p. Hoszard. Wydział krajowy wnosi: Wysoki Sejm zechce odesłać to sprawozdanie do komisji budżetowej.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty Punkt 14 (czyta):

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie prośby gminy Łątki dolnej o przyjęcie na fundusz krajowy kwoty 167 zł 73 ct. tytułem zwrotu kosztów utrzymania nieletniego Jana Jagielskiego w Budapeszcie. **(Aleg. 26.)**

Sprawozdawca p. Hoszard ma głos.

Sprawozdawca p. Hoszard. Wnoszę, Wysoki Sejm raczy odesłać to sprawozdanie do Komisji budżetowej.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty. Punkt 15 (czyta):

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie dodatku osobistego dla dra Stanisława Ponikły, dyrektora szpitala św. Łazarza w Krakowie. **(Aleg. 27.)**

Sprawozdawca p. Hoszard ma głos.

Sprawozdawca p. Hoszard. Wnoszę, Wysoki Sejm raczy odesłać to sprawozdanie do komisji budżetowej.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu: (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty. Punkt 16. (czyta):

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego z przedłożeniem preliminarzy galic. funduszu propinacyjnego na r. 1895. **(Aleg. 28.)**

Sprawozdawca p. Sawczak ma głos.

Sprawozdawca p. Sawczak. Wnoszę odesłanie tego sprawozdania do komisji budżetowej.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty. Punkt 17. (czyta):

Pierwsze czytanie wniosku posła Barwińskiego o utworzenie osobnego gimnazjum państwowego w Przemyślu z językiem wykładowym ruskim. **(Aleg. 29.)**

P. Barwiński ma głos do uzasadnienia wniosku.

P. Barwiński. Wysoka Pałato! Sprawa poruszona mojem wneseniem, kotr. postawiono na poriadku dnewnim, je za nadto dobre widoma Wysokij Pałati, szczo by potreba dowho nad toju sprawoju rozwoodyty sia. W roci 1887 postawlene buło w Wysokim Sojmi wnesenie o utworenie okremoi derżawnoi gimnazii ruskoj w Peremyszli. Pohłady Wysokoho Sojmu buły podileni, a ziskaw bilszi ch sej pohlad szczo by na razi zawesty pry istnujuczoj derżawnoj gimnazii w Peremyszli klasy paralelni, a koły okaże sia, szczo frekwencya mołodziży bude dostateczna, tohdy možna bude prystupyty do utworenia okremoi gimnazii z ruskim jazykom wykładowym.

Szeszolitni doświd wid zawedenia klas riwnoriadnych z ruskim jazykom wykładowym pry gimnazii derżawnij w Peremyszli pokazaw, szczo istniejut' tam wsiaki usłowia do utworenia okremoi takoi gimnazii.

Ne chozu nadużywaty terpeływosty Wysokoho Sojmu, odnakoż dla stwerdżenia moich wywodiw pozwolu sobi peredłozyty cyfry frekwencyi w ruskich klasach paralelnych z ostatnich 4 lit imenno w roci 1892 szkilnim wpy-sało sia do klasy I. . . . 63 uczenykiw

w roci 1893	. . .	51	"
" 1894	. . .	58	"
" 1895	. . .	59	"

do klasy II.

w roci 1892	. . .	48	uczenykiw
" 1893	. . .	49	"
" 1894	. . .	38	"
" 1895	. . .	40	"

do klasy III.

w roci 1892	. . .	42	uczenykiw
" 1893	. . .	46	"
" 1894	. . .	44	"
" 1895	. . .	37	"

do klasy IV.

w roci 1892	. . .	39	uczenykiw
" 1893	. . .	40	"
" 1894	. . .	25	"
" 1895	. . .	33	"

do klasy V.

w roci 1893	. . .	37	uczenykiw
" 1894	. . .	44	"
" 1895	. . .	34	"

do klasy VI.

w roci 1894	. . .	26	uczenykiw
" 1895	. . .	33	"

do klasy VII.

w roci 1895	. . .	28	uczenykiw
-------------	-------	----	-----------

razom otże buło zapysanych do 4 klas w roci 1892 — 192 uczenykiw, w roci 1893 do 5 klas

223 uczniów, w roci 1894 do 6 klas 235 uczeni-
kiw, w roci 1895 do 7 klas 264, do klasy pry-
hotowlajaczej 36 razem 300 uczeni-
kiw.

Tyji cyfry świadczy o tym, szczo istno-
wanie i rozwij ruskiej gimnazji w Peremysli
majut wsiaku pidstawu.

Za witworenim okremoi gimnazji ruskiej
w Peremysli promawlaje takoz druhyj neme-
nszyj wzhlad dydaktyczno-pedagogiczny. Sły zwa-
żymo, szczo gimnazji w Peremysli, w klasach
z polskim jazykom wykładowym seho roku za-
pysalo sia 554 uczenyikiw, a do toho dorachu-
jemo 300 uczenyikiw w ruskich klasach, to ode-
rżymo poważnu cyfru 854. Cyfra ta jest naj-
wyszszu w frekwencyi szkolnoj jakohonebud' za-
kładu sereдноho w Hałyczyni. Duże ľehko zro-
zumity i na se ne potribno bohato sliw tratyty,
szczo uprawa gimnazji, de je 854 uczenyikiw
jest nezwyčajno trudna i pry najszczyrszej woli
rewnosty i pilnosty dyrektor ne może widpowisty
zowsim swojij zadaczy tak, jakby seho bażaw.

Otże z tych wzhladiw pozwoływ ja sobi
postawty wnesenie i tomu proszu: Wysokij
Sojm zwyłot prychyłtyś do seho wnesenia i jeho
prychlyno poľahodyty. Pid wzhladom formalnym
wnoszu, szczo by wnesenie se buło widoslane do
komisyi szkolnoj.

Marszałek. Jest wniosek odesłania wnio-
sku p. Barwińskiego do komisji szkolnej. Roz-
prawa otwarta. Czy żada kto głosu? (Nikt). Gdy
nikt głosu nie żada, rozprawa zamknięta. Przy-
stępujemy do głosowania. Kto się z tym wnio-
skiem zgadza, zechce rękę podnieść. (Większość).
Wniosek jest przyjęty.

Z kolei następuje punkt 18.

Pierwsze czytanie wniosku p. Merunowicza
w sprawie kredytu hipotecznego w Banku kra-
jowym dla mniejszych posiadłości gruntowych.
(Aleg. 30.).

Dla uzasadnienia wniosku, głos ma p. Me-
runowicz.

P. Merunowicz. Wysoka Izbo! Piękny
rozwój banku krajowego musi cieszyć każdego,
komu sprawy krajowe nie są obojętne. Jest to
piękna pamiątka po wielce zasłużonym Marszałku
Zybliekiewicz. Oprócz usług znakomitych, jakie
bank oddaje Wydziałowi krajowemu w załatwie-
niu jego interesów finansowych, szczególnie po-
żytecznie rozwija się jego działalność w rozma-
itych kierunkach, zwłaszcza od czasu, kiedy bank
krajowy zaczął się zajmować organizowaniem
rozmaitych użytecznych przedsięwzięć.

Najsłabszą jednak stroną działalności banku
krajowego jest działy pożyczek włościańskich. Nie
po raz pierwszy sprawa ta przychodzi przed fo-
rum Wysokiej Izby, bo już w kilku sesjach była
ta rzecz roztrąsana.

Jeżeli ośmieliłem się w tej sesji sprawę tę
na nowo przed Wysoki Sejm wytoczyć, to słało się

to z powodu rozpraw odbytych w instytucji bardzo
poważnej, która tym przedmiotem od kilku lat
zajmowała się, mianowicie związku stowarzyszeń
zarobkowych i gospodarczych. Związek stowa-
rzyszeń zarobkowych i gospodarskich obejmuje
wszystkie obywatelskie spółki zaliczkowe, które
w gronie swoich członków liczą blisko 100 ty-
sięcy włościan, szukających kredytu. 47 spełnia
funkcje banku krajowego w pośredniczeniu w po-
życzkach włościańskich, a zatem nie ma żadnej
innej podobnej instytucji w kraju, gdzie kon-
centrowałaby się taka nadzwyczajna ilość do-
świadczeń w sprawach odnoszących się do po-
życzek włościańskich jak właśnie w reprezentacji
towarzystw zaliczkowych, jaką jest związek sto-
warzyszeń zarobkowych i gospodarczych.

Mój wniosek dzieli się na dwie części.
W pierwszej części zmierza ku temu, ażeby Wy-
soki Sejm orzec raczył, że najmniejsza pożyczka
hipoteczna możliwa do uzyskania w banku krajo-
wym ma wynosić 200 zł. Przed kilku laty Wysoki
Sejm polecił Bankowi krajowemu, ażeby zniżył
minimum pożyczek hipotecznych do 300 zł. Bank
krajowy do tego się zastosował, jednakowoż wydał
okólnik do swoich zastępców dnia 17. lipca 1894 r.,
który uchwałę Wysokiej Izby prawie niweczy,
gdyż w tym okólniku zakazuje Bank krajowy
towarzystwom zaliczkowym, które są jego za-
stępcami, żeby mu nie przedkładały podań wło-
ściańskich o pożyczkę inaczej jak w takim razie,
jeżeli wartość szacunkowa ofiarowanej hipoteki
wynosi 1000 zł. i gospodarstwo obejmuje 7 mor-
gów, a ponieważ podług statutu bankowego można
pożyczać tylko w pierwszej połowie wartości,
więc ten okólnik powraca do granicy 500 zł.,
którą Wysoki Sejm uchwałę swoją uznał dla po-
życzek włościańskich za zbyt wysoką.

Muszę przyznać, że Dyrekcyja Banku kra-
jowego, zwłaszcza w ostatnich czasach o wiele
lepiej traktuje podania włościan o pożyczki hipo-
teczne, a już najmniej powodów do uskarżania
się nań ma towarzystwo, do którego zarządu ja
mam zaszczyt należeć, t. j. powiatowe towarzy-
stwo zaliczkowe we Lwowie, które spełnia za-
stępstwo Banku krajowego na okolicę. Nie pro-
domo sua więc przemawiam, lecz na podsta-
wie uchwały ostatniego walnego zgromadzenia
związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodar-
czych. Uchwała ta została powzięta na podstawie
obszernych studyów, z opinii pisemnie przedkła-
danych i memoriałów ze strony zarządów wszyst-
kich towarzystw zaliczkowych w kraju, wreszcie
na podstawie uchwał ankiety, przez zarząd
związku dla tej sprawy sproszonej.

W obradach tej ankiety brali udział także
członkowie zarządu Banku krajowego. Otóż je-
dnomyślną uchwałę uznał Związek stowarzyszeń
zarobkowych i gospodarczych, że nawet ta gra-
nica 300 zł. jest dla przeważnej większości go-
spodarstw włościańskich za wysoką.

Uznano, że pożyczka na kredyt osobisty, chociażby z podkładem hipotecznego ubezpieczenia na krótsze terminy, najdłużej do pięciu lat, jeżeli jest wyższą jak 200 zł. musi niszcząco wpływać na gospodarstwa włościańskie. Według obliczeń krajowego biura statystycznego, przeciętny obszar gospodarstw włościańskich wynosi około pięć morgów. Z takiego gospodarstwa płacić rocznie choćby najmniejszą ratę t. j. 70 zł., wraz z podatkami i potrzebami na utrzymanie rodziny, to dla gospodarstw włościańskich jest stanowczo uciążliwym.

Dla ilustracyi przytoczę jeden szczegół. W zastępstwie lwowskiem, które należy pod względem ilości pożyczek udzielanych do najsilniej rozwiniętych, na 300 dłużników $\frac{1}{3}$ należy do kolonistów niemieckich i żydowskich właścicieli (którzy zajmują znaczniejsze obszary) a gospodarze włościańscy tylko wyjątkowo mogą dościsnąć się do pożyczek w banku krajowym, a więc są skazani na to, że muszą brać większe pożyczki.

W Banku krajowym mogliby dostać pożyczkę na 4%, z rozkładem najmniej na lat 13. gdy tymczasem nie mogąc otrzymać pożyczki w banku krajowym, muszą brać gdzieindziej na 8% z rozkładem rat na lat 3, 4, najdłużej na pięć. I tak jest we wszystkich towarzystwach zaliczkowych.

Jeden z najpoważniejszych członków tej Wysokiej Izby p. Abrahamowicz, który jest przewodniczącym towarzystwa zaliczkowego powiatowego we Lwowie, z pewnością po dojrzałej rozwadze uczynił wniosek, i Zarząd przyjął go zasadniczo, żeby wzbroniono udzielać włościanom wyższych pożyczek nad 200 zł. na kredyt osobisty. Otóż ci, którzy potrzebują na spłaty rodzinne albo inne nieodzowne potrzeby, większych pożyczek pomiędzy 200 a 300 zł., już nie mają źródeł kredytu. Wiadomo bowiem, że Bank krajowy jest jedyną instytucją, w której właściciele mniejszych posiadłości w Galicyi mają otwarty kredyt hipoteczny. Jeżeli zatem Bank krajowy utrudni przystęp dla włościan, to w takim razie są oni skazani na ratowanie się pożyczkami pod warunkami bez porównania daleko dla nich szkodliwymi. Ten argument jaki przytaczają członkowie Banku krajowego, że ograniczają przystęp dla włościan do Banku przez troskliwość, aby nie narażać ich na znaczne koszty takich pożyczek, zupełnie niema żadnego znaczenia dlatego, że włościanin w takim razie wszystkie te koszty hipoteczne musi ponosić ale z tym rezultatem, że musi przyjąć pożyczkę pod warunkami bez porównania uciążliwymi, aniżeli w Banku krajowym.

Według obliczeń krajowego biura statystycznego, obciążenie hipoteczne małej własności ziemskiej w Galicyi wynosi około 53,000,000 zł. W Banku krajowym suma pożyczek włościańskich do końca roku 1893 wynosiła $2\frac{1}{2}$ miliona,

to znaczy, że przeszło 50,000,000 zł. musieli włościanie pożyczać albo w towarzystwach zaliczkowych, albo u prywatnych kapitalistów.

Otóż myślę, że ta cyfra wymownie świadczy, do czego prowadzi utrudnienie włościanom przystępu do banku krajowego i Wydział związku w pertraktacjach z zarządem banku krajowego — co do możliwości ułatwienia przystępu włościanom do tej instytucyi próbował rozmaitych sposobów.

Była roztrząsaną kwestya, ażeby wyłączyć włościan z banku krajowego, że jest to anomalia niedogodna dla manipulacyi biura, że przy stutysięcznej pożyczce ma bank tyle roboty albo może mniej, aniżeli przy pożyczce kilkuset guldenowej. Jak wyraził się p. Dyrektor Tomaszewski, że ten gmach sejmowy byłby za małym, gdyby tak szeroko otworzono wrota dla pożyczek włościańskich.

Zdaje mi się, że jest sposób łatwy, aby tak manipulację urządzić, żeby bez przeszkody w innych czynnościach banku krajowego te pożyczki małe mogły być załatwiane.

Związek stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych wystosował petycję do towarzystwa kredytowego ziemskiego z propozycją, ażeby Towarzystwo kredytowe ziemskie taksamo jak Towarzystwo kredytowe ziemskie w Królestwie polskiem, w ten sposób uczciło swój 50-letni jubileusz, ażeby otworzyło dla włościan osobny dział, gdzieby oni mogli pod tak korzystnymi warunkami, jak wielkie własności swoje potrzebowały kredytowe zaspakajać. Towarzystwo kredytowe ziemskie w Warszawie otworzyło taki dział, oznaczając minimum pożyczki na 100 rubli. Tymczasem otrzymaliśmy odpowiedź odmowną.

Roztrząsaliśmy następnie myśl, która wyszła z zarządu banku krajowego, ażeby utworzyć osobną instytucję dla włościan. Tymczasem ankietą oświadczyła się przeciwko temu z tego powodu, że musiałoby walczyć z uprzedzeniem z powodu nieszczęśliwego doświadczenia z bankiem rustykalnym dawnym, że listy zastawne tej nowej instytucyi nie miałyby takiego dobrego kursu jak banku krajowego, ponieważ niemialyby gwarancyi kraju, że nie miałyby egzekucyi politycznej, że administracya musiałaby być droższą niż w banku krajowym, kiedy znaczna część administracyi pokrywa się z funduszu gwarancyjnego krajowego, więc otwarcie takiej instytucyi byłoby krzywdą dla włościan, bo przez odsyłanie ich do innych instytucyi takiego kredytu otrzymaćby nie mogli.

Sejm węgierski utworzył taki zakład, a z fundusów państwowych wyznaczył dotację dla niego pół miliona. Związek stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych uważał też, że tu nie chodzi o sumę tylko kwestyę kredytową. On mając do czynienia ze stu tysiącami włościan, roztrząsając ich potrzeby kredytowe, bę-

dąc z nimi codziennie w stosunkach, uważa to za ważną potrzebę społeczną, ażeby reprezentacja kraju zajęła się tą sprawą poważnie, ażeby załatwiła ją nie pobieżnie jakąś jakby z łaski powziętą uchwałą, ale żeby rzecz była roztrząsaną tak wszechstronnie i tak gruntownie, aby rozprawy, jakie się po za sejmem nad tym przedmiotem toczą, straciły tę cechę ostrą, jaką obecnie przybierać zaczynają. O traktowaniu przez bank krajowy pożyczek włościańskich była mowa na takich zgromadzeniach, gdzie podobne sprawy były traktowane nie przedmiotowo ale tendencyjnie.

Tymczasem, jeżeliby Wysoka Izba rzecz wzięła w rękę i rozstrzygnęła stanowczo w sposób sprawiedliwy (bo że dotychczasowy stan sprawiedliwym nie jest, to się zaprzeczyć absolutnie nie da) w takim razie wyträciłoby się z ręki agitatorom broń, której dotąd niestety mogli używać w sposób taki, że trudno zaprzeczyć, iżby słuszności nie mieli.

Przytoczyłem przykład Towarzystwa kredytowego ziemskiego w Warszawie, które ze względów narodowych i społecznych sprawę kredytu włościańskiego ujęło w swe ręce. Tak samo obywatelstwo polskie pod zaborem pruskim utworzyło zakład kredytowy włościański na akcyę.

My także możemy to zrobić w wszelką łatwością i myślę, że Wysoki Sejm zechce uznać intencję związku Towarzystw zarobkowych i gospodarczych, które wniosło petycję odpowiednio umotywowaną na moje ręce.

Tę petycję raczy Wysoka Izba przychylnie załatwić. Pod względem formalnym proszę o przydzielenie mojego wniosku do komisji bankowej

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto się zgadza z wnioskiem odesłania tej sprawy do komisji bankowej, raczy rękę podnieść. (Większość.) Wniosek jest przyjęty.

Następuje z porządku dziennego punkt 19, który jednakże z powodu nieobecności p. Romańczuka odpada. Zatem porządek dzienny wyczerpany.

Zawiadomiono mnie, że ukonstytuowała się komisja bankowa. Prezesem wybrany został p. Stanisław Polanowski, zastępcą przewodniczącego p. Dębowski, sekretarzem p. Weigel.

Wpłynął jeszcze wniosek; proszę p. sekretarza o odczytanie tegoż.

Sekretarz p. Duklan Słonecki (czyta):

Wniosek.

Wysoki Sejmie!

W roku 1894 w 11 gminach powiatu trembowelskiego grad wytlukł cały plon, znajdujący się w polu, do szczętu — tak, że nawet słomy

nie zebrano. Nędzę, jaka zapanowała między ludnością w tych gminach, opisać trudno i tak w Łaskowcach i Wierzbowcu bardzo wiele chat zamkniętych, a ludność przed głodem przeniosła się do innych wsi, a nawet do sąsiednich powiatów. Aby głód zaspokoić, wyrabiają zgłodniałi już dziś chleb z domieszką plewy — a cóż będzie później?

Wysoki Rząd udzielił subwencji 4.000 zł., z tego zakupiło starostwo dla rozdzielenia na wiosnę na zasiewy 300 korcy jęczmienia, a za resztę budowano drogę między Wierzbowcem a Łaskowcami; budowa na ukończeniu, fundusz wyczerpany, a ludzie nie mają jeść co, bo co zarobili przy budowie, zaraz z rodzinami zjedli.

Parcel (1 morg) zupełnie zniszczonych jest 16.629, a licząc przeciętnie tylko po 10 zł. szkody z jednej parceli, mamy szkodę minimalną na 166.290 zł.

Teraz więc potrzebna jest dwojaka pomoc: dostarczyć żywności w zimie i na wiosnę, oraz dostarczyć zboża na wiosenne zasiewy. Gdy się zważy jeszcze i to, że w powiecie trembowelskim do połowy grudnia r. 1894 panowała cholera, więc jeżeli zgłodniałej i wynędzniałej ludności nie dostarczymy żywności, to z wiosną powróci cholera znowu do powiatu, a wtedy natrafi na grunt już przygotowany.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Zapomogę z funduszków krajowych albo bezprocentową pożyczkę dla ludności dotkniętej gradobiciem powiatu trembowelskiego, w kwocie 12.000 zł.

II. Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby Wydziałowi powiatowemu w Trembowli udzielił subwencji na budowę się mającą drogę powiatową Janów - Młyniska - Kobyłowłoki.

Lwów dnia 4. stycznia 1895.

Wnioskodawca: Dr. Julian Olpiński.

T. Merunowicz, Barwiński, Dr. Adam Asnyk, Goldmann, Stręk, Rożankowski, A. Rayski, Dworski, Witosławski, Palch, Michalski, Dr. Midowicz, Dr. Sawczak, Czaykowski, Fruchtman, Lenartowicz.

Marszałek. Z wnioskiem tym postąpię regulaminowo.

Następne posiedzenie we czwartek 10. stycznia b. r. o godzinie 11. z rana. Porządku dziennego nie mogę jeszcze zakomunikować; będzie on Panom do domu rozesłany. Wyrażam nadzieję, że będzie można postawić na porządku dziennym jakieś sprawozdania komisyjne, aby Wysoka Izba mogła przystąpić już do drugich czytań.

Posiedzenie zamykam.

Koniec posiedzenia o godz. 12. minut 30 w południe.